Samen, dichtbij en leren wat werkt

Regiovisie Jeugd Flevoland

Ontwikkeld en opgesteld in 2021

Gemeente Almere
gemeente Dronten
gemeente Lelystad
gemeente Noordoostpolder
gemeente Urk
Zeewolde

Inhoudsopgave

Inleiding: Samen, dichtbij en leren wat werkt 3

Jeugdige centraal en zo thuis als mogelijk 3
Waarom een nieuwe visie? 4
Voortbouwen op wat er ligt 4
Leeswijzer 5

Samen 6

Samen met jeugdigen en ouders 6
Samen met gemeentelijke toegangen 8
Samen met Zorglandschap Jeugdhulp Flevoland 9
Samen met gemeenten 10
Samen: Inkoop en contractmanagement 11

Dichtbij 13

Dichtbij jeugdigen en gezinnen: Preventie en vroeg-signalering 14
Dichtbij: Verklarende analyse altijd als start 14
Dichtbij: Ambulantisering, inzetten op thuis tenzij 16
Zo dichtbij mogelijk: Jeugdhulp met verblijf 16
Dichtbij: Expertisenetwerken bovenregionaal doorontwikkelen 18
Dichtbij: Soepele overgang Jeugdwet en andere domeinen 19

Leren wat werkt! 20

Samenspel in het leren wat werkt 20
Flevo Academie Jeugd 21
Scherper afbakenen jeugdhulp 22
De veiligheidsketen, landelijke inzichten borgen voor Flevoland 23
Tot slot 24

Bijlage 1 25

Afbakening lokaal regionaal bovenregionaal 25

Bijlage 2 26

Reacties zorgaanbieders, ketenpartijen, ervaringsdeskundigen, gemeenteraden en adviesraden/cliëntenraden sociaal domein 26

Inleiding

Samen, dichtbij en leren wat werkt

Jeugdige centraal en zo thuis als mogelijk

Ten grondslag aan deze Regiovisie Jeugd Flevoland ligt de gedeelde ambitie dat alle jeugdigen thuis veilig moeten kunnen opgroeien. Wat voor de meeste jeugdigen in Flevoland heel normaal is zou ook voor de jeugdigen en hun gezinnen die hulp, ondersteuning, begeleiding, behandeling of bescherming nodig hebben normaal moeten zijn. Voor hen geldt dat plaatsing buiten het gezin soms nodig kan zijn, maar op langere termijn geen goede oplossing is, of zelfs schadelijk kan zijn voor hun ontwikkeling.

Onze ambitie is daarom 0-uithuisplaatsingen. Dat is de nieuwe "Stip op de Horizon". Daar gaan we samen voor. In de inkoopstrategie zijn de eerste stappen daartoe gezet. Dat vraagt om commitment en inzet van iedereen. Inzet van jeugdigen en ouders zelf, de school en de omgeving van de jeugdige maar ook van uitvoerende professionals tot en met bestuurders. Lokaal, regionaal en bovenregionaal.

Uitgangspunt is dat opgroeien en opvoeden zo gewoon mogelijk moet zijn, verantwoordelijkheid van ouders wordt nadrukkelijk ondersteund. Jeugdigen horen thuis op te groeien. Alle ondersteuning en ingezette jeugdhulp is gericht op 0-uithuisplaatsingen. Soms is een time-out nodig. Pas als het thuis echt niet meer kan, dan wordt een vervangende gezinssituatie of verblijf gezocht. Zo dichtbij mogelijk, maar in ieder geval in de vertrouwde omgeving – in of nabij de eigen gemeente – voor een zo kort mogelijke periode. Daarvoor is het essentieel dat het gezin bij de hulpverlening betrokken blijft. Het perspectief op terugkeer is onderdeel van het begeleidings- of behandelingsplan. Maar wanneer veiligheid niet meer gewaarborgd kan worden, wordt alles gedaan om een oplossing in het eigen netwerk van het gezin mogelijk te maken.

Deze Regiovisie Jeugd Flevoland stelt de jeugdige centraal: wat heeft die nodig om veilig in zijn gezin op te groeien en hoe kunnen we dat samen mogelijk maken. Naast de centrale rol voor de jeugdige en gezin, is het belangrijk dat de jeugdhulp effectief is: het moet passen bij het gewone leven, het moet eenvoudig en toegankelijk zijn en het moet erop gericht zijn dat de jeugdige en zijn gezin weer op eigen benen kunnen staan. Eventueel met behulp van voorliggende voorzieningen, afgestemd op de jeugdige, zijn gezin en de lokale situatie.

Waarom een nieuwe visie?

De landelijke overheid vraagt beter opdrachtgeverschap van gemeenten in de samenwerking op regionaal niveau. Een wetsvoorstel voor aanpassing van de Jeugdwet ligt bij de Raad van State voor advies. Jeugdhulpregio's moeten specialistische jeugdhulp en jeugdbescherming meer samen uitvoeren. Als antwoord op dit wetsvoorstel is in juni 2020 in de algemene ledenvergadering van de VNG een resolutie aangenomen. Deze resolutie genaamd 'Norm voor opdrachtgeverschap' (NVO)[1] geeft aan dat regio's een visie moeten hebben op jeugdhulp (net als maatschappelijke opvang/beschermd wonen). Met deze Regiovisie Jeugd Flevoland wordt hier invulling aan gegeven.

Voortbouwen op wat er ligt

Voor jeugdhulpregio Flevoland geldt dat er in 2017 al een beleidsvisie overeengekomen was. Samen met jeugdhulpaanbieders en gemeenten is toen een gezamenlijk regionaal kader 'Stip op de Horizon' overeengekomen. De uitgangspunten van dit kader zijn gebruikt bij de inkoop 2019 en het regionale programma zorglandschap jeugd.

In 2017 zijn er vier concrete ambities benoemd:

- Partijen spreken af dat eind 2021 de capaciteit van de groepen behandeld wonen (basis en specialistisch) met circa 50% is afgenomen.
- Partijen spreken af de klinische jeugd-GGZ in de regio Flevoland te handhaven op het niveau van begin 2017.
- Partijen spreken af om te komen tot een evenwichtige(re) verdeling tussen zorgvraag en locatie van zorg met verblijf in de regio.
- Partijen spreken af om in de regio Almere een JeugdzorgPlus voorziening te ontwikkelen voor Flevolandse jeugdigen die vallen onder dit regime.

Voor de ambities om, een JeugdzorgPlus of klinische GGZ voorziening in onze regio te hebben, hebben we geleerd dat voor beiden bovenregionale samenwerking noodzakelijk is voor een efficiënte uitvoering. Gemeenten hebben ook te maken met nieuwe opgaven, landelijke en maatschappelijke ontwikkelingen en wijzigingen in wet- en regelgeving.

1. VNG, Lbr. 20/045, maandag 29 juni 2020

In Flevoland zijn door middel van actieleren nieuwe inzichten ontstaan over effectieve jeugdhulp.

Bij de ontwikkeling van deze regiovisie hebben we gebruik gemaakt van ervaringen bij de vorige. We hebben een groot aantal betrokkenen, jeugdhulpaanbieders, professionals, ketenpartijen, ouders, vertegenwoordigers van jeugdigen en ervaringsdeskundigen, om hun mening gevraagd. Wat goed was aan 'Stip aan de Horizon' behouden we, wat beter kan en moet verbeteren we.

Het resultaat dat voor u ligt 'Samen, dichtbij en leren wat werkt!' is tevens de uitwerking van de leidende principes die gemeenten en aanbieders eind 2020 als uitgangspunt hebben vastgesteld:

- De jeugdige (en zijn gezin) en de eigen regie staan centraal.
- We benaderen de ondersteuningsvraag integraal.
- We streven altijd naar passende hulp: goed is goed genoeg.
- We organiseren de opgaven op het juiste niveau: lokaal wat lokaal kan, regionaal als het meerwaarde heeft. Hierbij zijn de lokale en regionale niveaus aanvullend aan elkaar en zorgen we dat ze aansluiten.
- Waar de organisatiekracht van onze regio te klein is, sluiten we ons aan bij andere jeugdzorgregio's.

Leeswijzer

Deze visie bestaat uit drie onderdelen die in de volgende hoofstukken worden toegelicht.

- Samen
- Dichtbij
- Leren wat werkt!

Elk (sub)onderdeel eindigt met "Hoe realiseren we dit?", een concrete opsomming om de visie te realiseren. Zo vormt de regiovisie de basis voor de inkoopstrategie en het kader waarmee de gemeenten en de jeugdhulpaanbieders in de komende jaren vorm en inhoud gaan geven aan de transformatie van de jeugdhulp in Flevoland.

Ter illustratie van jeugdhulp praktijk maken we in deze regiovisie kennis met Mark uit Almere. Als rode draad maakt deze geanonimiseerde casus zichtbaar wat jeugdhulp doet, hoe en waarom.

Mark is geboren in het ziekenhuis van Almere. Maar Marks verhaal begint negen maanden eerder, bij Marks moeder. Sofie is vanwege haar studie verhuisd naar een klein flatje in Almere. Sofie is net aan haar tweede studiejaar begonnen als ze ontdekt dat ze zwanger is. Alhoewel de zwangerschap voor Sofie ongepland is, besluit zij er samen met haar vriend voor te gaan. Ze gaan samenwonen in Sofies' flat en richten een ieniemienie babykamer in.

Samen

Samenwerken als partijen[2] in het zorglandschap jeugd in Flevoland is dynamisch en vraagt beweging van iedereen op uitvoerend, management en bestuurlijk niveau. Dat is niet altijd gemakkelijk, maar wel een inspirerende uitdaging. Hoe gaan we onze samenwerking beter inrichten en regisseren zodat jeugdigen tijd en passende hulp krijgen waarin zij en hun hulpvraag zelf centraal staan? In dit hoofdstuk lichten we de samenwerking toe met jeugdigen en hun ouders, gemeentelijke toegangen, jeugdhulpaanbieders, gemeenten en inkoop en contractmanagement.

Samen met jeugdigen en ouders

Uit onderzoek[3] naar ervaringen van jeugdigen en hun ouders blijkt dat jeugdhulp niet altijd optimaal aansluit bij hun behoeften. Door ervaringsdeskundigen uit te nodigen hun ervaringen te delen, nemen zij hulpverleners, beleidmakers en bestuurders mee in het perspectief van jeugdigen en ouders. Zo kan de hulp, als die op enig moment misschien nodig is, beter aansluiten.

De geboorte van Mark is een traumatische ervaring, eindigend in een spoedkeizersnede. Gelukkig mag de kraamverpleegster voor moeder en kind wat langer blijven. Dit is een heel grote steun voor Sofie, zij krijgt advies en goede raad. Sofie herstelt lichamelijk weer goed. Samen met de kraamverpleegster maakt Sofie kennis met de jeugdverpleegkundige van het consultatiebureau.

2. In het programma Zorglandschap Jeugd Flevoland werken de volgende partijen gezamenlijk aan verbeteringen in de jeugdhulp: Samenwerkingsverband Jeugdhulp met Verblijf (Vitree, 's-Heerenloo, Pluryn), GGz Centraal Fornhese, Accare, Samen Veilig Midden Nederland, Veilig Thuis Flevoland, Raad voor de Kinderbescherming en de zes gemeenten.
3. Vanuit de verteltafel en digitaal vertelpunt, november 2020

Ontwerpen met de eindgebruiker is een les uit de architectuur: bouwen volgens de wensen van de toekomstige bewoners. Zo moet met jeugdigen en ouders samengewerkt worden zodat dit past bij wat zij nodig hebben. Samenwerken van macroniveau – bij beleid, innovatie, organisatie en bestuur – tot op microniveau – bij het bieden van hulp, ondersteuning, begeleiding, behandeling of bescherming. Als er sprake is van een rechterlijke maatregel kan dit samenwerken vele malen weerbarstiger zijn dan wanneer een ouder met een hulpvraag zelf aanklopt. Jeugdigen en ouders kunnen de hulpverlener helpen welke kennis/houding en vaardigheden op welk moment nodig zijn en hoe dit goed samen te doen. Lokaal onafhankelijke cliëntondersteuning kan hierbij helpen.

Hoe realiseren we dit?

- We praten niet óver maar mét jeugdigen en gezin en geven hen een belangrijke stem in de keuze voor de in te zetten hulp.
- Ouders blijven verantwoordelijk voor de jeugdigen ook als deze (tijdelijk) niet thuis wonen.
- Een lerend systeem: samen met ouders en jeugdigen kijken we terug op een jeugdhulptraject en trekken we lering uit wat er goed ging en minder goed ging.

Van jeugdige in de jeugdhulp naar hoopverlener

Sinds 2019 zijn in Flevoland ervaringsdeskundige jeugdigen actief: ExpEx. Deze jeugdigen hebben geleerd hun eigen ervaring met jeugdhulp te integreren met die van anderen en overstijgend naar jeugdhulp te kijken. Daardoor hebben ze een plus in vergelijking met hulpverleners en kunnen ze echt een maatje zijn voor een jeugdige in jeugdhulp. Maar ze kunnen ook heel goed meedenken over innovatie of beleidsontwikkeling. In Flevoland wordt ook samengewerkt met ervaringsdeskundige ouders, bijvoorbeeld vanuit de Ervaringsacademie en het Netwerk Beter Samen.

Samen met gemeentelijke toegangen

In elke gemeente is een plek ingericht waar jeugdigen en ouders terecht kunnen met vragen over opvoeden en opgroeien. Deze plek is 'couleur locale' georganiseerd in diverse structuren en onder verschillende namen. Naast de verschillen hebben ze overeenkomstig dat hier de lokale toegang tot jeugdhulp is ondergebracht. Samenwerken met de regionaal gecontracteerde partijen vraagt om gezamenlijke uitgangspunten die in iedere gemeenten op dezelfde wijze worden gehanteerd. Voor de 24-uurs jeugdhulp is in april en mei 2021 een regionaal uniform handelingskader jeugdhulp met verblijf opgesteld en wordt op basis van ervaringen doorontwikkeld. Dat document maakt duidelijk welke hulpvragen door de lokale jeugdhulp moeten worden opgepakt en in welke gevallen de regionaal gecontracteerde jeugdhulp aan zet is.

Om het samenwerken tussen lokale toegang en specialistische jeugdhulp te verbeteren zijn in Flevoland in 2017 ook afspraken gemaakt over perspectiefregie. Iedere jeugdige die in een vrijwillig kader in 24-uurs jeugdhulp verblijft heeft een vast contactpersoon bij de lokale toegang. Deze laat niet los en schakelt samen met de jeugdige – en indien mogelijk met de ouders – hulp in om het door de jeugdige gewenste perspectief te realiseren.

Het gaat niet alleen om de toegang tot jeugdhulp, maar ook om jeugdhulp te voorkomen. In een landelijk onderzoek door KPMG is aangegeven dat het nodig is dat de lokale teams zelf ook (kortdurende) concrete basishulp kunnen bieden. Dit is niet het geval in alle lokale teams in Flevoland. Kortdurende hulp wordt wel in alle gemeenten is georganiseerd, alleen niet altijd binnen de lokale teams. Daarbij hebben sommige gemeenten de toegang en lokale teams apart van elkaar georganiseerd. Daarnaast gaat het ook om andere behoeftes dan jeugdhulp, bijvoorbeeld hulp bij het vinden van een huis, bij het oplossen van schulden of lotgenotencontact. Gemeenten willen de verbanden die binnen het sociaal domein bestaan versterken.

Op het consultatiebureau barst Sofie in huilen uit als de jeugdverpleegkundige vraagt: "Hoe gaat het eigenlijk met jou?" Sofie vertelt over de zorgen die haar boven het hoofd groeien. Mark huilt veel, haar studie gaat niet goed, boodschappen zijn zo duur. Ze weet niet meer hoe het verder moet. Sofie voelt zich alleen.

Hoe realiseren we dit?

- We bieden een lokaal aanbod jeugdhulp dat goed aansluit bij het regionale aanbod.
- Alle lokale teams werken met het regionaal uniform handelingskader jeugdhulp met verblijf.
- We maken onderscheid tussen jeugdhulp en andere ondersteuning aan het gezin.

Samen met Zorglandschap Jeugdhulp Flevoland

Op individueel niveau bepaalt de jeugdige (en zijn ouders) samen met de lokale toegang de te behalen resultaten. De jeugdhulpaanbieder formuleert in zijn ondersteuningsplan hoe de resultaten behaald gaan worden. De doelen zijn haalbaar binnen de gestelde termijn en passend bij de vraag van het gezin en de mogelijkheden van de ouders en jeugdige. In de afgelopen jaren hebben we als gemeenten en regio aangegeven wat hiervoor nodig was binnen het zorglandschap Flevoland, maar hoe dit te bereiken vooral aan de aanbieders overgelaten. We willen dit de komende jaren veranderen.

Hoe realiseren we dit?

- We sturen meer op kwaliteit.
  - Gemeenten en aanbieders trekken intensiever met elkaar op. Voor individuele jeugdigen waarvoor specialistisch aanbod nodig is, sluit de aanbieder lokaal aan en praat en denkt mee in het bepalen van het passende aanbod jeugdhulp. Dat vertaalt zich in een hulpverleningsplan waarin het perspectief uit de verklarende analyse is verwerkt.
  - Als inzet vanuit andere domeinen, zoals werk en inkomen of passend onderwijs, in het hulpverleningsplan is opgenomen, worden zij betrokken.
  - We zetten in op sterke casusregie op het hulpverleningsplan vanuit de lokale infrastructuur of Gecertificeerde Instelling (GI). De lokale infrastructuur of GI blijft naast het gezin gedurende het proces altijd betrokken. Hierdoor kan eerder afgeschaald worden wanneer dit mogelijk is en wordt de juiste passende zorg ingezet.
  - In de jeugd-GGZ sturen we meer op innovatie en kwaliteit, het verkorten van de behandelduur en het aanpakken van de wachtlijsten.
- We sturen op toegankelijkheid. Binnen Flevoland zelf kan niet op elk moment alle specialistische vormen van zorg worden geboden. Het aanbod in Flevoland wordt verstevigd en als dit niet mogelijk blijkt, wordt met andere regio's samengewerkt. We benutten het bovenregionale expertisenetwerk als we regionaal geen antwoord hebben op de zorgvraag. Alleen zo krijgen we het zorgaanbod dat ontbreekt in ons zorglandschap boven tafel.
- We brengen lokaal en regionaal verandering in de druk op crisisverblijf. Dit doen we o.a. door meer pleeggezinnen te werven en intensief ambulant centraal te stellen. Jeugdigen verblijven nu te lang in crisisverblijf. Een knelpunt is het gebrek aan doorstroommogelijkheden naar huis met intensieve begeleiding of naar gezinsgerichte opvang in pleeggezinnen of gezinshuizen in de gemeente van de jeugdige. Tegelijkertijd moet de crisisopvang altijd open blijven. Hierdoor is er sprake van verdringing en moeten 'reguliere' verwijzingen langer wachten. De ontwikkeling van jeugdigen die niet op een passende plek verblijven, stagneert en dit moet voorkomen worden.

- Gemeenten en jeugdhulpaanbieders delen de verantwoordelijkheid als het gaat om sturen op normalisatie van de zorg, de te behalen resultaten en het tijdig afschalen van de zorg. In de samenwerking in de praktijk gaan deze gedeelde verantwoordelijkheden leven. Door casusregie houden we zicht op de ontwikkelingen. Goede voorbeelden delen we en bij stagnatie schalen we op.

De jeugdverpleegkundige bespreekt samen met Sofie haar zorgen. Via bemoeienis van het lokale wijkteam krijgt Sofie hulp. Zoals hoe ze om moet gaan met de huilbuien van Mark, maar waar ze ook terecht kan met praktische vragen over planning, studie en financiën.

Samen met gemeenten

Het opstellen van een niet-vrijblijvende regionale samenwerking vereist een goede aansluiting op het lokale aanbod van gemeenten. De samenwerking houdt in dat er meerjarige afspraken worden vastgelegd over organisatie van de regiofuncties, zoals inkoop, contractmanagement, monitoring, handhaving en regionale transformatie. De samenwerkingsvorm dient geformaliseerd te zijn en de afspraken uitgewerkt en formeel besloten. Evenals de taakverdeling tussen de gemeenten en de regio. Er is één bestuurlijk aanspreekpunt dat intern en extern op kan treden namens de regio.

Hoe realiseren we dit?

- De regionale samenwerking is helder en niet-vrijblijvend met één aanspreekpunt voor de hele regio.
- De regionale experttafel krijgt een inhoudelijk primaat als het gaat om kinderen en gezinnen met een complexe of wet-overstijgende hulpvraag; zowel aanbieders als gemeenten spreken af dat de experttafel bij complexe casuïstiek bepalend advies geeft waar alleen beargumenteerd van mag worden afgeweken.
- De gemeenten nemen gezamenlijk verantwoordelijkheid voor een dekkend zorglandschap met een goede kwaliteit van zorg en ondersteuning.
- Gemeenten werken samen bij het toezicht op kwaliteit en rechtmatigheid van de geleverde ondersteuning en stemmen waar nodig de verordeningen en nadere regels op elkaar af.

Samen: Inkoop en contractmanagement

Samen werken vindt ook plaats op het gebied van regionale inkoop en contractmanagement. De uitdaging voor gemeenten is om dit zo te organiseren, dat administratieve lasten minimaal zijn. Ook landelijk wordt opgeroepen om meer te standaardiseren en daar sluiten we als Flevoland bij aan. Dit is een manier om overhead terug te dringen. Het regionaal harmoniseren van inkoopstrategie, contractering, verantwoording en reële en uniforme tarieven leveren administratieve voordelen op bij jeugdhulporganisaties en gemeenten. Voordelen die ten goede kunnen komen aan preventie, passende ondersteuning en hulp aan jeugdigen en gezinnen.

Om een zo maximaal mogelijk effect te bereiken, moet ook meer gestuurd worden op efficiëntie. Dit betekent meer monitoren of resultaten binnen de gestelde termijnen worden behaald.

Uit onderzoek van AEF[4] blijkt dat de zorgkosten niet zozeer stijgen door toename van het aantal jeugdigen maar door stijging van de doorlooptijden en intensivering van trajecten. Efficiëntie betekent ook dat we administratieve lasten laag willen houden door terughoudend te zijn in rapportage en verantwoordingseisen en uniformiteit in inkoop en contractvoorwaarden.

Uit een presentatie in 2020 van Ketenbureau i-Sociaal Domein bleek in Flevoland een grote diversiteit aan bekostigingssoorten, uitvoeringsvarianten en looptijden van contracten en aanbestedingen te zijn, wat leidt tot veel verschillende vormen van procesuitvoering en werkwijzen voor gemeenten en aanbieders. In de eerste helft van 2020 zijn bijvoorbeeld met 270 aanbieders voor zes gemeenten berichten[5] uitgewisseld, in theorie zouden dit 270 x 6 = 1620 contracten kunnen zijn. De gemeenten moeten dit voor alle zorgaanbieders registreren en de aanbieders voor alle gemeenten.

4. https://www.aef.nl/storage/images/Stelsel-in-groei-een-onderzoek-naar-financi%C3%ABle-tekorten-in-de-jeugdzorg.pdf
5. Met berichten worden hier het indiceren, toewijzen en leveren van zorg aan Jeugdwet-gerechtigden bedoeld. Deze berichten verlopen via de dienst Berichtenverkeer Jeugdwet tussen gemeenten en jeugdhulpaanbieders.

Het financiële kader, voortvloeiend uit de Stip op de Horizon en de aanbesteding 2019 (inclusief addendum 2021), blijft uitgangspunt voor het toekomstige budget. We houden bij het bepalen van het regionaal budget uiteraard wel rekening met ontwikkelingen in het macrobudget jeugdhulp voor de gemeenten, en met aanpassingen in wet- en regelgeving zoals het nieuwe woonplaatsbeginsel. Dit betekent dat de we in de nieuwe inkoopprocedure blijven inzetten op vernieuwing en afbakening van een efficiënte en effectieve jeugdhulp.

Hoe realiseren we dit?

- Deze regiovisie – vastgesteld door gemeenteraden- vormt het kader voor de regionale inkoop.
- We kopen jeugdhulp en ondersteuning in tegen reële tarieven. Landelijk – vooruitlopend op een nieuwe Algemene maatregel van Bestuur (AMvB) – worden uniforme tarieven ontwikkeld die ook in onze regio gaan gelden.
- We werken regionaal aan meerjarige contracten, uniforme contractvoorwaarden, contractbeheer en -management en een regionaal administratieprotocol waarmee de administratieve lasten worden beperkt. We sluiten aan bij de landelijke standaarden.
- Gemeenten betalen zelf voor het verbruik van voorzieningen door bewoners. Daarbij zorgen we voor een vorm van risicospreiding waarbij gemeenten tegen financiële uitschieters beschermd worden door budgetten te herijken op basis van uitgaven in de voorafgaande twee jaar. Uiteraard is de bekostigingsvorm die we afspreken van invloed op de afspraak die we over risicospreiding maken.
- We brengen voorspelbaarheid in de uitgaven. Dit wordt uitgewerkt in de bekostigingsvorm via de inkoopstrategie.
- De geleerde lessen uit de afhandeling van het risicodossier jeugdhulp met verblijf 2019 nemen we mee in de inkoop vanaf 2023.

Dichtbij

In de Jeugdwet wordt gesteld dat gemeenten in staat zijn om breed over de domeinen heen te kijken en integrale hulp in te zetten. De regiovisie verbindt de lokale inzet met de regionale inzet. In de visie zijn randvoorwaarden opgenomen voor de vijf basisfuncties van de lokale teams die nodig zijn om de ambities waar te kunnen maken[6]. Daarnaast is voldoende expertise noodzakelijk. In Flevoland werkt in elke lokale toegang een gedragsdeskundige. Daarbij is er een regionale experttafel beschikbaar met gedragswetenschappers en kinder- en jeugdpsychiaters uit de verschillende organisaties, om mee te denken én te werken bij zeer complexe hulpvragen waar men lokaal niet uit komt.

We maken een sprong in de tijd. Mark is nu 15 jaar. Hij woont nog steeds in Almere met zijn moeder en heeft twee stiefzusjes. Met vallen en opstaan ging het tot nu toe wel in het gezin, maar het is zeker niet gemakkelijk geweest. Mark vertoont vaak dwars en obstinaat gedrag waar hij diverse trainingen voor gevolgd heeft. Bij Mark is de gedragsstoornis ODD vastgesteld. Mark is sinds de pubertijd in een negatieve spiraal terechtgekomen. Hij krijgt uit het niets woede-explosies en wordt dan zeer agressief. Op school en thuis gaat het niet meer.

Om de ambities in de regio waar te maken en ‘couleur locale’ te behouden, is een sterke lokale zorgstructuur nodig. Regionale jeugdhulp wordt alleen ingezet waar dit meerwaarde heeft en waar schaalvoordelen kunnen worden benut.

6. Veilige leefomgeving, Tijdig signaleren van de vraag, Vindbare - en toegankelijke hulp, Behandelen met een brede blik en Leren en verbeteren.

Dichtbij jeugdigen en gezinnen: Preventie en vroeg-signalering

De lokale toegangen en het voorveld spelen een belangrijke rol bij preventie en vroegsignalering. Het verschilt per gemeente hoe de toegang en het voorveld lokaal is ingericht , maar overal in Flevoland is de lokale infrastructuur zo laagdrempelig, zichtbaar en toegankelijk mogelijk en bestaande uit verschillende expertises. Er wordt In heel Flevoland uitgegaan van de eigen kracht van ouders en jeugdigen. Informatie, hulp, komma, consultatie en advies moeten bereikbaar zijn voor hen, de ketenpartners en het voorveld. Zo is het onderwijs een belangrijke lokale partner waar vroegtijdig hulpvragen kunnen worden gesignaleerd.

Ook zijn er regionale pilots waarbij de toegang bij huisartsenpraktijken aanwezig is in de vorm van praktijkondersteuners Jeugd/Jeugd-GGZ.

Hoe realiseren we dit?

- Gemeenten zetten lokaal in op informatie, vroegsignalering en preventie.
- De lokale informatie- en adviesfunctie wordt laagdrempelig, toegankelijk en vraaggericht georganiseerd.
- De samenwerking tussen scholen, huisartsen en de lokale toegangen wordt versterkt.

Dichtbij: Verklarende analyse altijd als start

Een verklarende analyse[7] geeft inzicht in de oorzaak en samenhang van de problemen en het voortbestaan ervan en legt verbanden tussen deze factoren. Dit dient als opstap om samen de doelen voor ondersteuning of jeugdhulp te formuleren. In 2019 hebben we gezamenlijk afgesproken om vaker en beter een verklarende analyse samen met jeugdige en ouders te maken, want dat vergroot de kans dat de best passende hulp wordt ingeschakeld.

Mark is geschorst van school. Thuis gaat het slecht, Marks' stief-zusjes en moeder Sofie zijn bang voor hem. Sofie belt na een incident in paniek met de betrokken jeugdhulpverlener, zij wil niet meer dat Mark thuis blijft wonen. Hij moet per direct haar huis uit! De hulpverlener komt direct in actie. Samen met Sofie en Mark wordt een tijdelijke plek geregeld voor Mark. Hij gaat bij een goede vriend logeren. Na een afkoelingsperiode wordt een ronde tafel gesprek georganiseerd waarbij iedereen die iets kan betekenen aanwezig is. Ook wordt samen met Sofie en Mark een verklarende analyse gemaakt. De eigen regie van Sofie en Mark staat centraal. Op basis hiervan wordt een plan opgesteld zodat Mark onder voorwaarden weer terug naar huis kan. De hulpverlener houdt vinger aan de pols.

7. De regio Flevoland kiest voor een verklarende analyse als methodiek om het probleem bij de bron aan te pakken en zo te komen tot de meest passende zorg. Dit is geen universele methodiek maar kan ook ander manieren ingevuld worden waarbij wel de ambities en resultaten gelijk zijn.

Een verklarende analyse en toeleiding is een belangrijke taak van de lokale zorgstructuur, belegd bij de lokale toegang en als er sprake is van gedwongen kader bij de Gecertificeerde Instelling (GI). Met de verklarende analyse zorgen we ervoor dat de juiste hulp wordt ingezet. Een verklarende analyse kan er ook toe leiden dat de hulp die wordt ingezet geen jeugdhulp is.

Hoe realiseren we dit?

- De jeugdigen en de eigen regie staan centraal: de verklarende analyse wordt samen met jeugdigen en ouders opgesteld.
- Expertise en ervaring zijn aanwezig bij de lokale toegang en de Gecertificeerde Instelling. Elke lokale toegang en GI beschikt over een gedragsdeskundige en de expertise wordt Flevoland breed opgebouwd door middel van actieleren.
- Om de juiste analyse en inschatting te maken, leggen we goede lokale verbindingen en kijken we ook naar aanpalende domeinen zowel onderwijs, jeugdgezondheidszorg, Wmo en participatie. Ook gaat het hierbij om wonen (18- en 18+), medische zorg, armoede en schulden.
- Als de lokale kennis niet toereikend is, maken we gebruik van het regionale of bovenregionale expertisenetwerk om de juiste afweging te maken.
- We verwijzen pas als er een volledige verklarende analyse is gemaakt (met uitzondering van crisis of onveilige situaties waarbij direct handelen nodig is), zodat de best passende hulp (dichtbij) wordt ingeschakeld. Zo voorkomen we dat we verwijzen naar datgene wat bekend is of waarvan we weten dat er plek is.

Dichtbij: Ambulantisering, inzetten op thuis tenzij

Onze ambitie is 0-uithuisplaatsingen. Uit onderzoeken blijkt dat een uithuisplaatsing voor een jeugdige ingrijpende gevolgen heeft. Daarnaast blijkt 50% van de jeugdigen in 'jeugdhulp met verblijf' eigenlijk een andere hulpvraag te hebben[8].

Er zijn ambulante tussenvormen ontwikkeld om uithuisplaatsingen te voorkomen. Een voorbeeld hiervan is de inzet van Kings ambulant waarbij een gezinsbehandeling wordt ingezet in de eigen omgeving intensieve begeleiding, behandeling en ondersteuning plaats vindt.

Daarnaast is het Ambulant Crisisteam in de regio beschikbaar. Dit team komt direct in actie bij een crisis en biedt intensieve zorg aan de jeugdige en het gezin. Het doel is het oplossen van acute problemen, het evenwicht in het gezin herstellen en daardoor een uithuisplaatsing te voorkomen.

Hoe realiseren we dit?

- Door een beperkte beschikbaarheid van bedden en meer in te zetten op ambulante specialistische zorg thuis in de eigen context van de jeugdigen en het gezin.
- We gaan na of specialistische ambulante hulp ingezet kan worden in de woonomgeving en op welke wijze. Alleen waar gezien de context, ernst of aard van de hulpvraag dit niet mogelijk is, kijken we naar alternatieven van verblijf in de regio.

Zo dichtbij mogelijk: Jeugdhulp met verblijf

Jeugdhulp met verblijf is een zeer intensieve vorm van jeugdhulp en omvat hulp in de vorm van persoonlijke verzorging, begeleiding en/of behandeling in combinatie met verblijf. In sommige casussen is er nu echt geen andere mogelijkheid dan tot uithuisplaatsing over te gaan. In dat geval wordt naar de beste oplossing gekeken en ingezet op thuis wonen met time out bed, deeltijdverblijf en snelle afschaling Door veel te investeren in intensief ambulante inzet ter voorkoming van uithuisplaatsing zetten we de beweging in gang die nodig is om de ambitie waar te maken.

Er zijn verschillende vormen van jeugdhulp met verblijf. In Flevoland onderscheiden we van licht naar zwaar; pleegzorg, begeleid wonen in een gezinshuis of op een groep, wonen met behandeling en gesloten Jeugdzorg. Daarnaast bestaat er de klinische GGZ. Dit is een kortdurende behandelfunctie in het kader van (psychiatrische) crisissituatie, diagnostiek en kortdurende behandeling.

8. Stip op de horizon, pagina 4

De jeugdigen die in een vorm van jeugdhulp met verblijf verblijven, kunnen om zeer uiteenlopende redenen niet thuis wonen. Door bijvoorbeeld problemen van de jeugdige zelf op het gebied van gedrag, of door ernstige problemen in de opvoeding en/of de gezinssituatie. Soms is ook een (lichte) verstandelijke beperking aan de orde. Jeugdigen hebben een veilige woonplek nodig wanneer ze (tijdelijk) niet in hun eigen gezin kunnen wonen. Als een jeugdige in een vervangende gezinssituatie is geplaatst dan is het perspectief altijd om zo snel mogelijk de situatie weer te normaliseren en terug naar huis te gaan. Soms is het gezinshuis ook perspectiefbiedend. Wanneer een jeugdige toch het huis uit gaat, dan heeft het de voorkeur de vervangende gezinssituatie zo dicht mogelijk in de buurt van de oorspronkelijke woonplek te vinden zodat het mogelijk is gewoon naar school of sport te blijven gaan en de afstand tot ouders en verzorgers minimaal is.

In 2017 is de Stip op de Horizon ontstaan op basis van de uitkomsten van kwalitatief onderzoek naar jeugdigen die in Jeugdhulp met verblijf verbleven. De ambities de we destijds gesteld hebben (zie inleiding) zijn nog niet behaald, maar worden nu nadrukkelijk aangescherpt door deze regiovisie.

Flevoland had in het verleden een hoog percentage jeugdhulp met verblijf. Door te sturen via een gezamenlijke stip op de horizon is dit percentage verlaagd. Nu is dit vergelijkbaar met Nederland, zie figuur A. Bron: www.waarstaatjegemeente.nl

Maar het kan nog beter. Onze ambitie is groot, 0-uithuisplaatsingen. Dat vraagt om een duidelijk plan voor uitvoering, aanscherping, (bij)sturing en het maken van keuzes voor de komende periode.

Jeugdhulp met verblijf in percentage totaal jeugdzorgtrajecten	Flevoland	Nederland
2016	19	11
2020	8,9	8,7

Figuur A.

En een samenwerking waarin gemeenten/regio en aanbieders gezamenlijk de verantwoordelijkheid nemen om de ambitie te realiseren.

Hoe realiseren we dit?

- We vragen aanbieders voor elke jeugdige een zelfgekozen JIM (Jouw Ingebrachte Mentor) beschikbaar te stellen.
- We gaan voor behandeling met de mogelijkheid voor tijdelijke opname, in plaats van een bed als uitgangspositie.
- Voor alle vormen van verblijf is de voorwaarde dat er altijd een koppeling met ambulante hulp is.
- We realiseren een kwaliteitshandvest voor specialistische zorg.
- Inzetten op thuis (0-uithuisplaatsingen) en alleen een bed wanneer echt niets anders meer kan. Dan wordt ingezet op pleeg- en gezinshuizen in de eigen gemeente.
- Crisisverblijf moet altijd toegankelijk zijn in acuut onveilige situaties.

Dichtbij: Expertise-netwerken bovenregionaal doorontwikkelen

Het ministerie van VWS heeft aan acht verschillende landsdelen de opdracht gegeven om expertisecentra te ontwikkelen voor jeugdigen met meervoudige, zeer complexe problematiek. De zes jeugdregio's in de provincies Flevoland (zes gemeenten) en Utrecht (29 gemeenten) pakken samen deze opdracht op, met Utrecht als coördinerende gemeente. We zien dit als kans om te versterken wat we al doen voor het bieden van maatwerk in complexe situaties. De regionale experttafel is een belangrijke schakel in het betrekken van specifieke kennis en procesondersteuning bij ingewikkelde situaties voor jeugdigen.

Deze bovenregionale expertisenetwerken zijn een voorbeeld van uitgebreid en complex samenspel tussen ouders en jeugdigen, jeugdhulporganisaties, gemeenten en kenniswerkplaatsen. Gezamenlijk is een plan gemaakt waar in 2021 uitvoering aan wordt gegeven. De regionale expertteams spelen daarbij een belangrijke rol.

In Flevoland zelf kunnen we niet op elk moment alle specialistische vormen van hulp bieden. Dit mag geen reden zijn om minder passend aanbod in te zetten. We willen het aanbod in Flevoland verstevigen en als het niet mogelijk blijkt om dit in Flevoland te realiseren, willen we hiervoor samenwerken met andere regio's. We benutten daarbij het bovenregionaal expertisenetwerk actief.

Hoe realiseren we dit:

- Als we regionaal geen antwoord hebben op de zorgvraag, hebben we de verantwoordelijkheid om tot een antwoord te komen door het netwerk te benutten.

Dichtbij: Soepele overgang Jeugdwet en andere domeinen

Niet alle oplossingen zijn te vinden binnen de kaders van de Jeugdwet. Ook andere sectoren zijn onderdeel van het samenspel. Het is noodzakelijk om werkende verbindingen te maken met andere sectoren en domeinen, zoals met passend onderwijs, GGZ 18+, Werk en Inkomen, huisvesting, Wmo en het veiligheidsdomein.

Hoe realiseren we dit:

- We zetten in op afspraken met partijen van passend onderwijs, de Wet Landurige zorg (Wlz) en Zorgverzekeringswet (Zvw) over hoe maatschappelijke opgaven in gezamenlijkheid opgepakt worden.
- We zorgen voor genoeg voorzieningen voor wonen na de jeugdzorg (18+). Er is behoefte aan een voorziening waarin wonen eerst vanuit de jeugdhulp en na de 18de verjaardag vanuit de WMO mogelijk moet zijn.
- Voor iedere jongvolwassene vanaf 16 jaar in jeugdhulp met verblijf wordt een perspectiefplan opgesteld.

Bij gezinstraumabehandeling gaat het bij uitstek over de inzet van zowel jeugdhulp als volwassenen-GGz. KINGS[9] Ambulant is zo'n voorbeeld. Dit wordt momenteel door Accare ontwikkeld binnen Flevoland. Accare zoekt daarin naar mogelijkheden om buiten de gebaande paden professionals uit andere domeinen gelijktijdig te laten werken, afgestemd op het ritme van het gezin en niet van de instelling.

9. KINGS staat voor Kinderen in Gezond Systeem

Leren wat werkt!

Actieleren werkt door te doen, door samen te monitoren en te evalueren, door beleid dichtbij hierop aan te passen.

Samenspel in het leren wat werkt

Samen ontwikkelen gemeenten, jeugdhulpaanbieders en ketenpartners het zorglandschap. We kijken steeds naar wat werkt of niet werkt bij alle hulp die we inzetten. Hierbij voeren we ook doorlopend overleg met alle partijen in het zorglandschap: zorgaanbieders, ketenpartners, gemeenten, jeugdigen en ouders.

De gemeenten en de jeugdhulpaanbieders zien de transformatie en opgaven in het jeugddomein als een gezamenlijke opgave. We zien elkaar dan ook meer als strategische partners, waarbij we gezamenlijke doelen nastreven en elkaar ook nodig hebben om die doelen te bereiken. We delen dus de verantwoordelijkheid om te zorgen voor de juiste zorg en om deze betaalbaar te houden.

Om dit te bereiken moeten we inzicht hebben. Inzicht in randvoorwaarden zoals financieringsstructuren en systemen die de samenwerking faciliteren. Maar ook inzicht door via actieleren te leren van de casussen die we nu onderhanden hebben. Zoals dat wordt gedaan in het veiligheidsdomein: na een brand wordt geëvalueerd wat er misging en wat er gedaan had kunnen worden om de brand te voorkomen. De van daaruit geleerde lessen worden toegepast in de uitvoeringspraktijk.

Hoe realiseren we dit?

- Actieleren is essentieel, we zetten in op een lerend systeem. Actieleren in Flevoland doen we na uithuisplaatsingen.

Flevo Academie Jeugd

In 2019 is Windesheim op verzoek van de regio Flevoland, met middelen van het Transformatiefonds gestart met het ontwikkelen van de Flevo Academie Jeugd vanuit de volgende doelstellingen:

1. Bijdragen aan groter vakmanschap en daarmee betere zorg voor de cliënt.
2. Een aantrekkelijk werkklimaat in het Flevolands Zorglandschap Jeugd voor professionals.

Er is een lerende omgeving ingericht voor professionals zodat zij verder professionaliseren op nieuwe vraagstukken en thema's in het Zorglandschap. Zoals bijvoorbeeld de verklarende analyse, complexe scheidingen, traumasensitief werken en veiligere jeugdzorg.

De activiteiten van de Flevo Academie hebben tot nieuwe kennis en inzichten geleid over actuele uitdagingen in het Flevolands Zorglandschap jeugd. Na analyse hiervan ziet de Flevo Academie een aantal belemmeringen voor het bereiken van de eigen doelstellingen:

- Jeugdprofessionals werken in een complexe context van organisaties en besluitvorming. Hun vakmanschap vergroten kan niet zonder ook in de context de juiste randvoorwaarden te scheppen en zonder goede communicatie- en informatiestromen van onderaf omhoog.
- De huidige trajecten hebben zich voornamelijk gericht op professionals met direct contact met kinderen, jongeren en ouders en beleidsmedewerkers van gemeenten. Echter, ook andere professionals (managers en bestuurders) in het jeugdveld en hun onderlinge afstemming en samenwerking moeten worden meegenomen in de leertrajecten.

Gemeenten en lokale toegangen zijn vaak nog separaat van elkaar het wiel aan het uitvinden. Niettemin zijn de gevoelde uitdagingen hetzelfde. De Flevolandse gemeenten uiten een behoefte aan meer uniformiteit, verbinding, afstemming en samenwerking.

Hoe realiseren we dit:

- De Flevo Academie neemt deze leringen mee en blijft bijdragen aan het creëren van een transformerende beweging. Actieleren staat daarbij centraal. Dit doet de Flevo Academie door lezingen, actieleerbijeenkomsten, kenniscafés en een informatieve website.

Scherper afbakenen jeugdhulp

De Jeugdwet biedt inhoudelijk veel ruimte. Er zijn veel voorzieningen die een bijdrage kunnen leveren aan het welzijn van jeugdigen. Dat betekent niet dat deze voorzieningen ook allemaal vanuit de Jeugdwet bekostigd hoeven worden. Als regio zijn we van mening dat er grenzen zijn aan de inzet die we regionaal kunnen bieden voor maatwerk.

Goede ondersteuning en jeugdhulp moet geboden worden aan degenen die dat het hardst nodig hebben. Om dat te kunnen blijven doen, varen we de komende jaren een scherpere koers. We nemen maatregelen om ervoor te zorgen dat de lokale en regionale jeugdhulp betaalbaar blijft.

Hoe realiseren we dit?

- We werken meer vanuit de richtlijnen en wetenschappelijke kennis bij het bepalen van de noodzakelijke jeugdhulp. Dit laten we terugkomen in het programma van de Flevo Academie Jeugd.
- We maken heldere keuzes wanneer we wel of geen jeugdhulp inzetten en tot welk niveau. Dit niveau bepalen we in samenspraak met de jeugdige (en zijn ouders) en de jeugdhulpaanbieders.
- Goed is goed genoeg en we willen dat er ook uitzicht moet zijn op een einde aan de ondersteuning of hulp als concrete doelen zijn bereikt.
- In de gemeentelijke verordeningen wordt vastgelegd wat wel en niet onder jeugdhulp valt en wisselen hier kennis en informatie over uit binnen Flevoland. Hierdoor ontstaat een gezamenlijke basis voor wat betreft de regionale jeugdhulp.
- Ten aanzien van de hulp hanteren we: lichtere hulp waar mogelijk, zwaardere hulp waar nodig.
- Elke gemeente in Flevoland zet in op matched care in plaat van stepped care. Jeugdhulp die passend en samenhangend is. De hulp is passend als die zo licht mogelijk is, maar ook direct intensief is waar nodig (matched care).
- Landelijke ontwikkelingen met betrekking tot de afbakening worden toegepast.

De veiligheidsketen, landelijke inzichten borgen voor Flevoland

Vele jaren is er discussie over de lengte en inrichting van de jeugdbeschermingsketen. Zeker in vergelijking met andere landen was deze voor 2015 al (te) lang en versnipperd[10]. Door de stelselwijziging die tot lokale verschillen heeft geleid en de aangescherpte meldcode in 2019 is deze nog complexer en langzamer geworden. In november 2019 publiceerden de Inspecties Justitie en Veiligheid en Gezondheidszorg en Jeugd een rapport met de titel en conclusie dat kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd zijn[11]. Parallel hieraan werd 'Jeugdbeschermingsketen in gevaar' gepubliceerd waarin waarschuwingen worden afgegeven[12]. Kernboodschap is dat jeugdigen waarover opgroeizorgen zijn, in een langdurige keten van organisaties terecht komen die hulp (trachten) in (te) zetten, onderzoek doen, een maatregel bij de kinderrechter aanvragen die al dan niet gehonoreerd wordt.

De jeugdbeschermingsketen moet effectiever en meer eenvoudig ingericht worden. Begin 2021 zijn er gesprekken gevoerd met ervaringsdeskundigen die de landelijke knelpunten ook voor Flevoland onderschrijven. Zij geven een aantal specifieke knelpunten weer; wisselingen van hulpverlener, problemen in de samenwerking tussen de jeugdveiligheidspartijen, onduidelijkheid over het tot stand komen van besluiten en competenties van hulpverleners die onvoldoende aansluiten bij wat ouders nodig hebben. Parallel hieraan loopt een landelijk traject waarbij recent een toekomstscenario voor kind- en gezinsbescherming voor consultatie gepubliceerd is. De vier basisprincipes die gehanteerd worden zijn: eenvoudig, recht beschermend en transparant, gezinsgericht en lerend. De planning bij dit landelijke toekomstscenario is meerjarig en omvat een periode van vijf tot tien jaar.

Een regionale werkgroep heeft vanuit de praktijk (jeugdigen/ouders en ketenpartners) een advies uitgebracht voor het verbeteren van de jeugdbeschermingsketen. De landelijke basisprincipes zijn hierin geïntegreerd. In de toekomst moet gewerkt worden vanuit een stevige basis in lokale teams. Deze lokale teams maken gezinsgerichte analyses van de beschermende en risicofactoren, zetten in op het aanpakken van de oorzaken van onveiligheid en zijn en blijven vaste contactpersoon voor het gezin. Ondersteunend kan een regionaal veiligheidsteam ingeschakeld worden. Dit regionale veiligheidsteam bestaat uit medewerkers van de Raad voor de Kinderbescherming, SAVE en Veilig Thuis. Zij gaan in duo-schap met het lokale team en het gezin werken aan het opheffen van de onveiligheid.

Hoe realiseren we dit:

- De betrokken partners werken vanuit één visie, plan en taal.
- Uitgangspunt is de visie van Van Arum en Volgtländer[13].
- De uitvoering van een jeugdbeschermingsmaatregel blijft gescheiden, zodat de afbakening van vrijwilligheid en gedwongenheid voor ouders helder en transparant is.

10. zie Montfoort, A.J. van (2005). Kan de Keten Korter? Lezing op het congres Kind tussen twee vuren. Ede, Januari 2005.
11. Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd | Rapport | Rijksoverheid.nl
12. Signalement Jeugdbeschermingsketen in gevaar | Publicatie | Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (igj.nl)
13. "Eerst samenwerken voor veiligheid, dan samenwerken voor risicogestuurde zorg" – Van Arum en Volgtländer, 2016

Tot slot

In deze visie is te lezen dat er nog veel werk aan de winkel is. Ook in de verbinding met andere terreinen. We willen meer effectiviteit, kwaliteit, afstemming en een vloeiende op- en afschaling tussen lokale en regionale jeugdhulp in Flevoland. De inspanning richt zich daarbij op de aansluiting van de lokale toegang en voorzieningen op de regionale voorzieningen én andersom. Naast aandacht voor couleur locale is het van belang aandacht te hebben voor eenduidige afspraken in Flevoland over wanneer en hoe we de specialistische voorzieningen inzetten en weer afschalen en wat daarbij de rol van de lokale toegang is. Deze visie 'Samen, dichtbij en leren wat werkt' is hiertoe een eerste aanzet.

Mark blijft thuis wonen. Daar is alle hulp op gericht. Mark en zijn stiefzusjes moeten thuis veilig op kunnen groeien. En ook al gaat het met vallen en opstaan, hulp is altijd als achtervang aanwezig. Zo kan Sofie haar kinderen ook echt een veilig thuis bieden.

Het vervolg is dat een meer concrete uitwerking wordt vertaald in een regionale inkoopstrategie om goed te kunnen monitoren. Net als actieleren wordt dit gebruikt voor verdere evaluatie, aanscherping en doorontwikkeling. En het strategisch partnerschap wordt concreet uitgewerkt en ingevuld om gezamenlijk acties in te zetten om de gewenste resultaten te halen.

We willen dat jeugdigen en hun ouders worden gehoord, serieus worden genomen. Deze visie is tot stand gekomen in overleg met aanbieders, gecertificeerde instelling, Veilig Thuis, professionals en (vertegenwoordigers van) jeugdigen en ouders. De reacties van de verschillende partijen is gebundeld en als bijlage toegevoegd. Zo is deze visie de start voor een meerjarige, zeer ambitieuze transformatie naar 0-uithuisplaatsingen. In Flevoland moeten alle jeugdigen thuis veilig op kunnen groeien. Daar gaan we samen voor!

Bijlage 1

Afbakening lokaal regionaal bovenregionaal

Lokaal

- Toegang en regie jeugdhulp
- Begeleiding
- Behandeling LVB
- Behandeling JGGZ (behalve specifieke functies)
- Kortdurend verblijf Jeugdhulp op en nabij school
- Curatieve GGZ
- Preventieve interventies
- Intensieve ambulante jeugdhulp

Regionaal

- Behandeld wonen
- Pleegzorg
- Gezinshuizen
- Wonen met begeleiding
- Klinische JGGZ
- Forensische psychiatrie
- Interculturele JGGZ
- Jeugdzorg plus
- Hoogcomplexe JGGZ
- Intensieve ambulante jeugdhulp als vervanging van jeugdhulp met verblijf
- Ambulante Crisishulp
- Jeugdbescherming/Jeugdreclassering

Bovenregionaal

- Samenwerking in expertisenetwerken

Bijlage 2

Reacties zorgaanbieders, ketenpartijen, ervaringsdeskundigen, gemeenteraden en adviesraden/cliëntenraden sociaal domein

De Regiovisie Jeugd Flevoland is tot stand gekomen met dank aan vele betrokkenen. Zoals bijvoorbeeld zorgaanbieders en ketenpartijen, zij hebben vanaf de start meegedacht met regionale doelstellingen, ambities en uitwerking hiervan. Ook ervaringsdeskundigen en gemeenteraden zijn geconsulteerd. En de adviesraden/cliëntenraden sociaal domein hebben een formele reactie gegeven op het eerste concept van de Regiovisie Jeugd Flevoland. Er zijn meerdere vragen gesteld, suggesties en adviezen gegeven voor aanpassing. Het is fijn en vooral heel waardevol dat er zo meegedacht is met deze Regiovisie, waarin de Flevolandse ambities in meerjarenperspectief worden beschreven. We zijn ons ervan bewust dat 0-uithuisplaatsingen in Flevoland een grote uitdagende ambitie is, maar dat is wel onze nieuwe Stip op de Horizon. Alle positieve en kritische feedback is ter harte genomen door de zes Flevolandse gemeenten. De ontvangen reacties zijn gesorteerd, zoveel mogelijk gebundeld en per onderwerp geanonimiseerd beantwoord in onderstaand overzicht. Indien van toepassing en mogelijk is de Regiovisie hierop aangepast.

Onderwerp	Vraag	Antwoord
Inleiding		
1.	A. In de inleiding wordt genoemd dat jeugdhulp moet passen bij het gewone leven. Voor iemand die in een situatie verkeerd die niet onder de noemer normaal valt is dat een onbekend begrip. Liever zien we daar staan dat jeugdhulp passend moet zijn voor de jeugdige en het onderliggende probleem. B. Er spreekt veel ambitie uit wanneer gemeenten en zorgaanbieders gezamenlijk aangeven dat de jeugdhulp samen en dichtbij georganiseerd moet worden, bij het gewone leven moet passen en eenvoudig en toegankelijk moet zijn. C. Wat merken jeugdigen en gezinnen van de Regiovisie?	De Regiovisie is ambitieus, in alle opzichten. We hechten aan de term 'gewone leven'. Hiermee wordt nadrukkelijk bedoeld dat alle ingezette ondersteuning en/of hulp naadloos in het leven van de jeugdigen moet passen zonder dat dit teveel gevolg heeft voor zijn woon- en leefomgeving en activiteiten. De zorg moet meer dichtbij en in de eigen omgeving van de jeugdige geboden worden. Uiteraard moet jeugdhulp ook passend zijn voor de jeugdige en het onderliggende probleem. Dit wordt in de Regiovisie verder uitgelegd.
2.	In artikel 1.2 staat benoemd dat het gezin centraal staat, echter in de leidende principes wordt genoemd dat de jeugdige centraal staat. Dit schept onduidelijkheid. De jeugdige hoort wat ons betreft centraal te staan.	Er is inderdaad sprake van enige onduidelijkheid. Dit is aangepast in de Regiovisie.
3.	Is wel sprake van voldoende aandacht voor het kind als het uitgangspunt is: "Goed is goed genoeg", wie bepaalt dat?	Het is belangrijk dat professionals het gesprek voeren met jeugdigen (en ouders) om te onderzoeken wat er speelt. Het maken van een verklarende analyse, zoals wij in de Regiovisie benoemen, is een hulpmiddel om dit zorgvuldig te doen en te achterhalen welke hulp nodig is.

Onderwerp	Vraag	Antwoord
Inleiding		
4.	Wat gaat de regio concreet doen en welke invloed heeft dat op lokaal niveau?	In de Regiovisie staan de kopjes: Hoe gaan we dat realiseren? Daarbij gaat het vooral over hoe we in de regionale samenwerking met partners vorm geven aan de ambities. De Regiovisie staat niet op zich. Op regionaal niveau is de samenwerking voor de zeer specialistische jeugdhulp georganiseerd. Preventie richten gemeenten lokaal in, aansluitend op de lokale infrastructuur en plaatselijke kenmerken. Die ruimte moet behouden blijven. Samen met de lokale plannen en een Regiovisie die daarbij aansluit wordt vorm gegeven aan de zorg voor jeugd. Dat is een wisselwerking die bij veranderingen steeds aandacht krijgt.

Onderwerp	Vraag	Antwoord
Inleiding		
5.	A. De genoemde ambitie van 0-uithuisplaatsingen lijkt ons veel te hoog gegrepen en is daarom niet realistisch. B. De ambitie 0-uithuisplaatsingen is niet haalbaar. Wanneer nodig moeten er voorzieningen zijn waar jeugdigen kunnen wonen in plaats van thuis. Een suggestie is om te kiezen voor een meer realistische ambitie als het terugdringen van crisisplaatsingen. C. In plaats van 0-uithuisplaatsingen inzetten op meer veilige thuissituaties. D. 0-uithuisplaatsingen doet soms geen recht aan situatie kind/gezin, het zou moeten gaan over outcome. E. In deze visie wordt veel nadruk gelegd op de ambitie 0-uithuisplaatsingen. Aan de ene kant is het goed om goede ambities te hebben, aan de andere kant kunnen we onze ogen niet sluiten voor de dagelijkse praktijk. Wij adviseren om ook de 'rechten van het kind' een plaats te geven binnen dit document. F. In de Regiovisie zijn ambitieuze doelen geformuleerd. X vindt het jammer dat niet concreet wordt hoe de geformuleerde doelen behaald gaan worden. G. In de Regiovisie wordt de ambitie van 0-uithuisplaatsingen uitgesproken. Deze ambitie is optimistisch. Daarnaast geeft X mee dat het in sommige gevallen voor de veiligheid van een kind beter kan zijn om over te gaan tot een uithuisplaatsing. 0-uithuisplaatsingen zou geen doel op zich moeten zijn.	De Regiovisie is ambitieus, dat is onze nieuwe Stip op de Horizon. Het is een uitdagende en spannende ambitie. We streven niet naar 0 bedden. De ambitie is dat we zoveel mogelijk hulp bieden in de gezinssituatie. De gewenste outcome is dat een kind veilig thuis kan opgroeien. Dit kunnen we alleen realiseren door te sturen op minder (fulltime) uithuisplaatsingen en het zorgen voor betere intensief ambulante alternatieven. Een bed wordt dan time-out/logeren en niet een nieuwe woonplek. Dat maakt een wereld van verschil voor kinderen. Met als belangrijkste argument dat elke uithuisplaatsing zeer traumatisch is voor alle betrokkenen. We vragen dan ook commitment en inzet van iedereen om uithuisplaatsingen te voorkomen. Dit vraagt ook om inzet op meer veilige thuissituaties. De rechten van het kind staan hierbij nadrukkelijk voorop. Situaties waarin ingrijpende hulp noodzakelijk is, zullen helaas blijven bestaan. Dit wordt verder toegelicht in de Regiovisie. Echter, concrete uitwerkingen passen niet in een visiedocument. Het is wel belangrijk om een denkrichting – een Stip op de Horizon – te hebben, dat geeft gezamenlijke focus en energie.

Onderwerp	Vraag	Antwoord
Samen met		
6.	A. In artikel 2.1 onder aan blad 5 staat dat de ouders verantwoordelijk blijven mits dit de veiligheid niet in de weg staat en de jeugdige hiermee instemt. Wij pleiten er voor het begrip veiligheid nader toe te lichten in de Regiovisie. B. X maakt zich zorgen over de rechtspositie van ouders, zeker regionaal.	Het begrip veiligheid wordt uitgelegd in de wetten die van toepassing zijn (Wmo en Jeugdwet). Dat is het uitgangspunt in deze Regiovisie. Er is geen onderscheid in de rechtspositie van ouders tussen lokaal en regionaal beleid. Wel is het zo dat een deel van het regionale aanbod niet in het vrijwillig kader plaatsvindt maar op basis van een vonnis van de rechtbank.
7.	Is er aandacht voor complexe psychische problematiek bij jongeren en uithuisplaatsingen?	Bij complexe psychische problematiek is klinisch verblijf een passende plek en niet jeugdhulp met verblijf met behandeling. In het handelingskader jeugdhulp met verblijf komt de afweging voor de passende plek aan de orde. Aanvullend is in de Regiovisie opgenomen dat een kwaliteitshandvest voor specialistische zorg wordt gerealiseerd.
8.	A. Er is herkenning van wat we al doen in de ambities en uitgangspunten. Gaan we nu opnieuw beginnen? B. In de Regiovisie wordt voortgebouwd op eerdere uitgangspunten. Zijn er geen nieuwe ambities? Aanvulling met ambities als minder wachtlijsten en meer kwaliteit zouden hierin ook een plek moeten krijgen.	In de Regiovisie bouwen we voort op wat is neergezet en wat we hebben geleerd. In het verlengde daarvan willen verder werken aan verbeteringen. Doorgaan met wat werkt en blijven onderzoeken wat beter kan. In de Regiovisie hebben wij onder kopjes ‘Hoe realiseren wij de ambitie’ ook het sturen op kwaliteit opgenomen. Beschikbaarheid en kwaliteit van de hulp vormen belangrijke elementen bij de inkoop van jeugdhulp en het strategisch partnerschap met zorgaanbieders.

Onderwerp	Vraag	Antwoord
Samen met		
9.	In artikel 2.2 staat dat er voor de gemeentelijke toegang in elke gemeente een plek is ingericht waar mensen terecht kunnen met vragen. Per gemeente worden de namen genoemd. Om verwarring te voorkomen is het beter te melden dat er per gemeente hulpverleners zijn met daarbij de benaming, in plaats van de indruk te wekken dat de benaming een vaste locatie (plek) betreft.	Een terechte opmerking. Dit is aangepast in de Regiovisie.
10.	Aan de leidende principes zouden we de volgende punten graag toegevoegd zien: • Betrokken partijen op het gebied van jeugdhulp werken samen en hanteren dezelfde procedures. • De doelstelling is één centrale persoon voor hulpvragen vanuit de jeugdige of het gezin	De leidende principes zoals geformuleerd in de Regiovisie zijn eind 2020 bestuurlijk vastgesteld door het Programmateam Zorglandschap Jeugd Flevoland, dus door gemeenten en partijen samen. De aangegeven toevoegingen komen op verschillende manieren tot uiting in deze Regiovisie, zoals bijvoorbeeld expliciet wordt benoemd op pagina 9 onder het kopje Samen met Zorglandschap Flevoland.
11.	De inhoud van het regionaal uniform handelingskader 2021 is niet terug te vinden door ons. Wij vragen ons af of dit handelingskader al klaar is.	Het regionaal uniform handelingskader is sinds april 2021 beschikbaar voor gemeenten en zorgaanbieders. Dit is een lerend document. Op basis van kennis, ervaring en voortschrijdend inzicht kunnen definities en werkafspraken in de loop van de tijd worden aangescherpt en aangepast.

Onderwerp	Vraag	Antwoord
Samen met		
12.	A. Genoemd wordt dat concrete basishulp nog niet in alle lokale teams te bieden is, er wordt echter nergens concreet gemaakt wanneer dat wel het geval is en of er regionaal afstemming plaats zal vinden. B. Op blz. 6 staat onder 'jeugdhulp voorkomen' dat lokale teams ook zelf concrete basishulp kunnen bieden. Dat roept veel vragen op. Wat wordt hiermee bedoeld? Zijn dat lokale teams, die apart van de toeleiding functioneren? Hebben ze genoeg expertise en ervaring om zorg te leveren? Wat gebeurt er als een kind onder toezicht staat of onder voogdij? Beslist dezelfde persoon wanneer de zorg al dan niet opgeschaald wordt? Is een second opinion mogelijk? Onduidelijk blijft ook hoe het lokale aanbod jeugdhulp goed aansluit bij het regionale aanbod. Advies is deze passage te verduidelijken, c.q. te concretiseren. C. Graag hadden we gezien dat in deze Regiovisie iets meer wordt ingegaan op de lokale situatie in de verschillende gemeenten, hierbij denken we bijvoorbeeld aan het verschil in de pleegzorg tussen de verschillende gemeenten. D. We hadden graag een lokale uitwerking van deze Regiovisie gezien, waarin wordt ingegaan op wat de specifieke jeugdzorgproblematiek per gemeente is. E. De ambitie is om meer kinderen thuis hulp te geven in plaats van uit huis plaatsen. Daarvoor moet er meer ambulante hulp worden ingezet. Is de lokale infrastructuur van de gemeenten hierop toegerust als de regio dit niet meer doet? F. Wat zijn de consequenties van dit plan voor het lokale beleid?	Het inrichten van lokale jeugdhulp, lokale teams en concrete basishulp is aan de gemeenten zelf. Hier gaat de Regiovisie niet over. Dit geldt eveneens voor specifieke jeugdzorgproblematiek per gemeente. Dit is iets wat niet in een Regiovisie thuishoort. Wel wordt in regionale overleggen de vloeiende op- en afschaling naar regionale hulp besproken. En in de Regiovisie wordt expliciet ingezoomd op jeugdhulp 'samen en dichtbij'. Bij ondertoezichtstellingen en voogdij is de gecertificeerde instelling verantwoordelijk. De Regiovisie gaat over regionaal ingekochte hulp, bedoeld wordt dat meer vormen van intensief ambulante hulp worden ontwikkeld en ingezet als vervanging voor jeugdhulp met verblijf. Het gaat om een transformatie van jeugdhulp met verblijf. De Regiovisie bouwt voort op het eerdere regionale beleid en dat beleid sloot al aan bij het lokale beleid van de zes gemeenten. Een aantal regionale acties die zijn opgenomen in de Regiovisie zijn lokaal al in uitvoering, zoals het werken met de verklarende analyse en deelname aan de regionale expert-tafel.

Onderwerp	Vraag	Antwoord
Samen met		
13.	A. In de Regiovisie wordt preventie genoemd maar wordt geen visie op uitgewerkt. Dat zou wel onderdeel moeten zijn van een Regiovisie. B. Aan preventie wordt nu één alinea gewijd, terwijl hiermee al heel veel winst te behalen valt. Het lijkt erop dat preventie op een kleinschalige en laagdrempelige manier, zoals in scholen, goed geregeld is, maar dat het verkeerd gaat zodra dit wordt opgeschaald en professionals in beeld komen. X adviseert om uit te zoeken hoe preventie beter kan, als tweede stap in de keten. De eerste stap is natuurlijk dat de basis, huisvesting en financiën, op orde zijn. Preventie heeft ook te maken met goede toegang: daar kan er al aandacht voor zijn door tips en adviezen, waardoor ouders sterker worden in opvoeding. Zorg voor een zorgvuldige analyse (door een HBO-professional) en stel het plan op sámen met het gezin (start met samenwerken met het gezin en hun sociaal netwerk, in plaats van met aanbieders). Redeneer vanuit hún behoeften.	De Regiovisie staat niet op zich. Op regionaal niveau is de samenwerking voor de zeer specialistische jeugdhulp georganiseerd. De keuze is om preventief aanbod lokaal te beleggen. De preventieve aanpak kan per gemeente verschillen. Om die reden is het in deze Regiovisie korter opgenomen. Preventie richten gemeenten lokaal in, aansluitend op de lokale infrastructuur en plaatselijke kenmerken. Die ruimte moet behouden blijven. Samen met de lokale plannen en een Regiovisie die daarbij aansluit wordt vorm gegeven aan de zorg voor jeugd. Dat is een wisselwerking die bij veranderingen steeds aandacht krijgt.

Onderwerp	Vraag	Antwoord
Samen met		
14.	50% van de indicaties voor de jeugdhulp waarbij de jongeren niet meer thuis woont is niet goed. Hoe is het mogelijk dat 50% van de jongeren op een plek terecht komt waar geen passende hulp kan worden geboden?	Dit is aangepast in de Regiovisie. Maar ter antwoord op deze vraag: De zin gaat over jeugdigen in verblijf die een andere hulpvraag hebben. Dit staat in de notitie 'Stip op de horizon' 2017. Op pagina 4 van deze notitie wordt gesproken over een regionaal traject van actieleren. Dit actieleren is in 2017 uitgevoerd door en met de regionale aanbieders van jeugdhulp met verblijf op basis van 36 dossiers. Hieruit bleek dat de helft van de jeugdigen een behandeling en/of begeleiding kreeg die niet aansloot bij de hulpvraag waarmee zij in verblijf kwamen. Een belangrijke constatering was dat de hulpvraag van de jeugdige zelf en van het gezin onvoldoende helder in beeld was bij de start van het verblijf. Sindsdien zijn door actieleren en onderzoek nieuwe inzichten ontstaan over effectieve jeugdhulp en is er geïnvesteerd in een bredere analyse van de oorsprong van problemen waar de jeugdige en het gezin tegenaan lopen op de verschillende leefdomeinen (een verklarende analyse). Daardoor is de hulpvraag helderder en lukt het beter om aan te sluiten met passende hulp.
15.	Artikel 2.3 wordt twee keer genoemd. Voor Zorglandschap Jeugdhulp Flevoland en voor Gemeenten.	Correct. Dit is aangepast.

Onderwerp	Vraag	Antwoord
Samen met		
16.	A. Op blz. 7 gaat het over sturen op kwaliteit, op toegankelijkheid, op normalisatie van de zorg en over verstevigen van het aanbod en inzetten op sterke casusregie. Het realiseren van al deze goede voornemens lijkt verwacht te worden van een gedeelde verantwoordelijkheid van gemeenten en zorgaanbieders. Dat zal alleen lukken als de intenties worden gekoppeld aan formele samenwerkingsafspraken zoals verwoord bij 2.3. Wij adviseren daarbij extra aandacht te geven aan de taakverdeling en afstemming tussen gemeenten en regio. De lokale verordening en beleidsregels jeugdhulp zijn ons inziens daarvoor nu niet toereikend. B. Op blz. 8 vierde bolletje staat dat: gemeenten samenwerken bij toezicht op kwaliteit en rechtmatigheid van de geleverde ondersteuning en stemmen waar nodig de verordeningen en nadere regels op elkaar af. Wij adviseren u dit zo spoedig mogelijk uit te voeren.	Uw advies wordt waar mogelijk overgenomen. Verordeningen, nadere regels en/of beleidsregels jeugdhulp zijn een lokale verantwoordelijkheid. Hier gaat de Regiovisie niet over. Wel wordt in regionale overleggen de vloeiende op- en afschaling naar regionale hulp besproken.
17.	Hoe zit het met de doelmatig, effectiviteit en kostenbeheersing in deze visie? Door veranderende omstandigheden is het vraag- en aanbod ingewikkeld. Wat verandert er door de Regiovisie? Een andere focus van zorginkoop, zodat het aanbod wijzigt? X vraagt aandacht voor de financiële patronen en verhouding en het effect dat het gaat hebben in de toekomst.	We lopen tegen zaken in de jeugdhulp aan. Het moet anders en transformatie is nodig. Er is een nieuwe manier van denken nodig en daarbij is ook een nieuwe manier van inkoop en netwerkbenadering nodig. Daarom is in de titel van de Regiovisie opgenomen: “Leren wat werkt.” De Flevo Academie Jeugd is ontwikkeld om zo een transformerende beweging te creëren. Actieleren staat hierbij centraal.
18.	In artikel 2.3 Zorglandschap Jeugdhulp Flevoland staat dat op individueel niveau de ouders samen met de lokale toegang de te behalen resultaten bepalen. Als de jeugdige centraal staat zouden we deze zin anders geformuleerd willen zien.	De zin is aangepast.

Onderwerp	Vraag	Antwoord
Samen met		
19.	A. Uit de Regiovisie blijkt te weinig dat deze vanuit de doelgroep is opgesteld. Het valt op dat er in deze Regiovisie geen paragraaf is opgenomen over het proces van totstandkoming van de Regiovisie en daarmee is het onduidelijk of de Regiovisie een breed draagvlak heeft bij jeugdhulpaanbieders, professionals, ketenpartijen, ouders, maar vooral ook (vertegenwoordigers van) jeugdigen en ervaringsdeskundigen. Dit is wel een verplicht onderdeel vanuit de norm voor opdrachtgeverschap en het is ook het eerste van de tien punten die de SER meegeeft in haar advies over jeugdzorg "van systemen naar mensen" (mei 2021). De indruk ontstaat dat zowel ouders als jeugdigen te weinig betrokken zijn geweest bij het tot stand komen van deze Regiovisie. Dat is een gemiste kans. B. Het gesprek met jeugdigen en hun ouders is erg belangrijk. Ervaringsdeskundige jeugdigen kunnen een waardevolle bijdrage leveren aan de jeugdhulp. We vragen ons af of er ook ervaren pleegouders als ervaringsdeskundige worden ingezet. C. Graag had X meer inbreng van ervaringsdeskundigen in deze Regiovisie gezien.	Bij het opstellen van deze Regiovisie zijn vanaf de start jeugdhulp-aanbieders, professionals, ketenpartners en (vertegenwoordigers van) jeugdigen, ouders en ervaringsdeskundigen nadrukkelijk betrokken geweest. We zijn het met u eens dat dit onvoldoende in de Regiovisie is benoemd, dit is tekstueel aangepast. Ervaren pleegouders kunnen ook als ervaringsdeskundige worden ingezet.
20.	A. Artikel 2.3 Zorglandschap Jeugdhulp Flevoland eindigt met: "Goede voorbeelden delen we ….." Wij willen meegeven dat ook van de slechte of minder goede voorbeelden veel te leren valt. B. Er wordt gesproken over de geleerde lessen uit de afhandeling van het risicodossier jeugdhulp met verblijf". We vragen ons af welke lessen dit zijn.	Terecht concludeert u dat van slechte of minder goede voorbeelden ook veel te leren valt. Dit wordt aangepast. Een belangrijke les die bijvoorbeeld geleerd is van jeugdhulp met verblijf is dat gemeenten en zorgaanbieders elkaar nu zien als strategische partners, waarbij gezamenlijke doelen nagestreefd worden. We hebben elkaar nodig om die doelen te bereiken.

Onderwerp	Vraag	Antwoord
Dichtbij		
21.	Op blz. 9 staat dat er ten behoeve van de efficiency met een regionaal administratie protocol gewerkt wordt. Waarom niet met het landelijk protocol? Het advies van Rita Verdonk en het ketenbureau is zo veel mogelijk met de landelijke protocollen te werken om de administratieve lasten te verlichten. We adviseren dan ook dringend om het landelijk protocol te volgen.	De meeste afzonderlijke gemeenten werken al met dit landelijk protocol. Onze doestelling is dat binnen de regionale administratie hier zo snel mogelijk aansluiting bij gevonden wordt, waarbij uiteraard het landelijk protocol gevolgd wordt.
22.	Op blz. 11 pleit er voor de methodiek van de verklarende analyse altijd als start te gebruiken. Ten behoeve van een gerichte doorverwijzing en samenwerking lijkt ons uniformiteit bij deze analyse van groot belang, dit om te zorgen dat de juiste hulp wordt ingezet. X gebruikt nu de X-methode. Is dat ook een verklarende analyse methode? Wordt er provinciaal met een andere methode gewerkt? Wij adviseren u tot afstemming op dit punt te komen, ook in het belang van de opbouw van expertise.	Alle gemeenten in de regio Flevoland werken met een verklarende analyse als start om het probleem bij de bron aan te pakken en zo te komen tot de meest passende zorg. Dit is geen universele eenduidige methodiek maar kan ook ander manieren ingevuld worden waarbij ambities en resultaten wel gelijk zijn.
23.	Op blz. 11 laatste bolletje: we voorkomen dat we verwijzen naar datgene wat bekend is of waarvan we weten dat er plek is. Wij beoordelen deze handelwijze als positief: er wordt gekeken wat nodig is en niet naar wat beschikbaar is. Wij adviseren dit principe zowel lokaal als regionaal te hanteren.	De Regiovisie gaat niet over lokale verantwoordelijkheden. Wel wordt in regionale overleggen de vloeiende op- en afschaling naar regionale hulp besproken.
24.	Op blz. 12 tweede bolletje staat: we maken keuzes wanneer we wel of geen jeugdhulp inzetten en tot welk niveau. Dit niveau bepalen we in samenspraak met de jeugdhulpaanbieders. Wij adviseren consequent te blijven en ook hier (vertegenwoordigers van) ouders en jeugdigen bij te betrekken. Wat gebeurt er als er geen jeugdhulp wordt ingeschakeld, maar er is wel een probleem of een hulpvraag?	Uw suggestie wordt overgenomen, de tekst wordt aangepast. Jeugdhulp kan ook bestaan in de vorm van een voorliggende algemene voorziening. Dit is een lokale verantwoordelijkheid, hier gaat de Regiovisie niet over. Uiteraard worden jeugdigen (en hun ouders) hierbij ook betrokken.

Onderwerp	Vraag	Antwoord
Dichtbij		
25.	Op blad 12 aan het einde van artikel 3.3 worden de termen matched care en stepped care genoemd. Deze zien we graag nader toegelicht.	Uw suggestie is deels overgenomen, de tekst is aangepast.
26.	A. Wij zijn benieuwd naar de stand van zaken v.w.b. het bovenregionale expertisenetwerk. Wij vragen ons af op welke manier wij als gemeente betrokken zijn bij het werk van dit centrum. B. Geven we als gemeente ons mandaat af aan de regionale experttafel? Wat is de bedoeling hiervan?	De expertisenetwerken zijn verdeeld over acht verschillende landsdelen en bedoeld voor jeugdigen met meervoudige, ingewikkelde en zeer complexe problematiek. Deze expertisenetwerken zijn inmiddels gestart. Gemeenten worden betrokken bij jeugdigen uit hun eigen gemeente. De regionale experttafel geeft geen bindend advies, maar is wel een zwaarwegend advies waar door de gemeente alleen beargumenteerd van kan worden afgeweken.
27.	Bij de veiligheidsketen wordt 'het Flevolandse advies' genoemd. Welk advies wordt hier bedoeld. Kan dit duidelijker worden verwoord in de tekst?	Een regionale werkgroep heeft gesprekken gevoerd met jeugdigen/ouders, zorgaanbieders en ketenpartners voor het verbeteren en vereenvoudigen van de jeugdbeschermingsketen. Dit heeft een advies opgeleverd dat aan de Flevolandse wethouders Sociaal Domein is gepresenteerd en door hen is omarmd. Een verklarende zin is toegevoegd in de tekst.
28.	Er wordt gesproken over sterke lokale teams die ondersteund kunnen worden door een regionaal veiligheidsteam. Gaan medewerkers die de jeugdhulp toewijzen deze dan zelf uitvoeren? Dat is niet gewenst.	Het sterker maken van lokale teams gaat om het versterken van de regie die belegd is bij dezelfde persoon. Er wordt niet bedoeld dat de jeugdhulp wordt uitgevoerd door deze persoon.

Onderwerp	Vraag	Antwoord
Leren wat werkt		
29.	Wij kunnen onvoldoende inschatten hoe het actuele aanbod van de ExPex en de Flevoacademie er uit ziet. De gegevens op de websites lijken enigszins gedateerd.	Mogelijk speelt de zomervakantie hierin een rol. Uw reactie wordt doorgegeven aan de Flevo Academie Jeugd.
Overig		
30.	A. Onder artikel 3.1 over preventie en vroegsignalering valt in de Regiovisie te lezen dat lokale toegangen en het voorveld een belangrijke rol spelen en dat er verschillen zijn per gemeente hoe de toegang en het voorveld lokaal zijn ingericht. Lokaal moet een aanbod jeugdhulp geboden worden dat goed aansluit bij het regionale aanbod en alle lokale teams moeten werken met het regionaal handelingskader jeugdhulp met verblijf. Overal in Flevoland is de lokale toegang zo laagdrempelig, zichtbaar en toegankelijk mogelijk en bestaat deze uit verschillende expertise. Onder artikel 2.4 wordt benoemd dat administratieve voordelen die te behalen zijn bij jeugdhulporganisaties en gemeenten ten goede kunnen komen aan preventie, passende ondersteuning en hulp aan jeugdigen en gezinnen. B. In deze Regiovisie staat het gezin centraal. X onderschrijft dit. Dit brengt wel met zich mee dat de gemeenten en regio sterk moeten inzetten op opvoedondersteuning. X adviseert om hierbij gebruik te maken van al bestaande instellingen, te denken valt aan het Centrum voor Jeugd en Gezin.	Opvoedondersteuning, het inrichten van preventie en vroegsignalering is aan de gemeenten zelf. Hier gaat de Regiovisie niet over. Wel wordt in regionale overleggen de vloeiende op- en afschaling naar regionale hulp besproken. Ook het streven naar zo min mogelijk administratieve lasten is onderwerp van regionaal overleg.

Onderwerp	Vraag	Antwoord
Overig		
31.	Welke knelpunten worden met deze visie opgelost?	Dit is een regionale visie waarbij afspraken gemaakt worden over bepaalde zorg in de toekomst. Dit kan niet te ver in detail. Het is zoeken naar balans om op het juist abstractieniveau te blijven. In het regionale inkoopplan wordt dit verder uitgewerkt. De Regiovisie is de basis voor het te hanteren inkoopmodel. De huidige knelpunten moeten verduidelijkt worden in het regionale inkoopmodel. Er blijven altijd lastig te beïnvloeden factoren, zoals bijvoorbeeld de vraag naar jeugdhulp.
32.	Een regiehouder is onontbeerlijk voor gezinnen die te maken krijgen met jeugdhulp, zeker wanneer er meerdere hulpverleners betrokken zijn.	Dat is correct. Zoals in deze Regiovisie wordt benoemd zijn in Flevoland afspraken gemaakt over perspectiefregie.
33.	A. Binnen de gemeente X vinden te vaak wisselingen of uitval van hulpverleners plaats. Hoe dit regionaal is, is niet bekend. B. Het is een uitdaging om de noodzakelijke expertise en het aantal hulpverleners binnen Flevoland op peil te houden. De borging van kwaliteit komt daarmee in het gedrang.	Het is en blijft een uitdaging om de noodzakelijke expertise en het aantal hulpverleners in Flevoland op peil te houden. Daar blijven we als gemeenten lokaal en als regio op inzetten.
34.	De verdeling van de jeugdzorg in de regio is een aandachtspunt. De gemeente X heeft van oudsher weinig voorzieningen binnen haar gemeente en is daarbij vooral gericht op de andere gemeenten in de regio.	Een meer gespreide verdeling van voorzieningen binnen Flevoland is onderdeel van de regionale samenwerking.

Onderwerp	Vraag	Antwoord
Overig		
35.	A. Uit de Regiovisie wordt niet duidelijk wat de inzichten zijn die zijn ontstaan door middel van actieleren of hoe het lerend systeem wordt vormgegeven. Ook de geleerde lessen uit de afhandeling van het risico-dossier jeugdhulp met verblijf 2019 worden niet nader uitgewerkt. X adviseert met klem om deze informatie onderdeel te maken van deze Regiovisie zodat deze door een ieder kan worden gebruikt. X adviseert ook om benodigde expertise zo breed als mogelijk te borgen, niet alleen bij de gedragsdeskundige, maar ook bij de (jeugd)hulpverleners om zo daadwerkelijk een stevige basis te hebben in lokale teams. Hierbij kan gebruik gemaakt worden van álle feedback die jeugdigen en/of ouders kunnen geven. Om er voor te zorgen dat de jeugdige tijdig passende zorg krijgt, is het nodig dat de jeugdprofessional de ruimte krijgt om tijdig verantwoorde hulp te bieden. Verantwoorde hulp is hulp die veilig, doeltreffend en cliëntgericht wordt verleend, afgestemd op de reële behoefte van de jeugdige en/of het gezin. Samenwerking tussen generalistische en specialistische professionals is daarbij een voorwaarde. B. X adviseert nadrukkelijk om meer concreet op te nemen hoe het aanbod van specialistische zorg in Flevoland verstevigd wordt. Ook de ambitie om intensief ambulant te versterken dient meer concreet ingevuld te worden. Deze ambitie lijkt lastig realiseerbaar omdat de praktijk laat zien dat kwalitatief geschikte hulpverleners nauwelijks beschikbaar zijn.	Het actieleren wordt toegelicht in het vierde hoofdstuk van de Regiovisie. De suggesties om meer concrete uitwerkingen toe te voegen worden niet overgenomen, dit past niet in een visiedocument. Een brede borging van expertise op alle niveaus van jeugdhulpverlening is onderdeel van de Flevo Academie Jeugd zoals in het vierde hoofdstuk wordt beschreven. In regionale overleggen wordt de vloeiende op- en afschaling van generalistische (lokaal) naar specialistische regionale hulp besproken.

Onderwerp	Vraag	Antwoord
Overig		
36.	Daarnaast adviseert X om de crisisopvang open te houden. De tekst onder het eerste artikel 2.3 in de Regiovisie zou uitgelegd kunnen worden als optie dat de crisisopvang deels zal sluiten, terwijl er nog steeds knelpunten bestaan in de doorstroommogelijkheden. Daarmee dreigt de doelgroep aan meerdere kanten in de problemen te komen. Immers ook het vinden van pleeggezinnen en voorzieningen voor wonen vormen een grote uitdaging.	De crisisopvang sluit vooralsnog niet. Het is inderdaad een grote uitdaging om voldoende pleeggezinnen in de eigen gemeente te vinden alsook voorzieningen voor wonen te creëren. Dit is deels een lokale aangelegenheid.
37.	A. X juicht het toe dat administratieve lasten kunnen worden beperkt door regionale samenwerking. X adviseert om, zoals de Regiovisie stelt op bladzijde 8 onder artikel 2.4, reële en uniforme tarieven te hanteren. De praktijk leert ons dat er voorbeelden zijn waarbij te lage tarieven uiteindelijk leiden tot problemen bij de uitvoering van de hulpverlening aan jeugdigen en/of gezinnen. Wij adviseren daarnaast om de jeugdige en zijn ouders/verzorgers als gelijke partners te behandelen en mee te laten beslissen over de behandelwijze en keuze in zorgaanbieder. Daartoe moeten het aanbod, de kwaliteit, wachttijden en de toegang van jeugdzorg in de regio goed inzichtelijk gemaakt worden, zodat er een weloverwogen keuze gemaakt kan worden voor een zorgaanbieder. B. X geeft nog mee dat niet de verantwoording (van de inzet van geld en middelen) centraal moet staan, maar het inzicht van de jeugdwerker. Daarnaast is het toewerken naar een uniform tarief zoals beschreven in de Regiovisie een goed streven. En geeft X nog mee dat het verkleinen van het aantal aanbieders in de zorg de kwaliteit van de zorg kan vergroten. C. In het nieuws kwam berichtgeving van een jeugdhulporganisatie dat men er niet uitkwam over de vergoedingen in de jeugdzorg. Er staat iets in de Regiovisie over reële tarieven. Is dat reëel vanuit de gemeente of vanuit de zorgaanbieder?	Het streven naar zo min mogelijk administratieve lasten en uniforme tarieven is onderwerp van regionaal overleg. De jeugdige (en zijn ouders) kunnen voor zover mogelijk meebeslissen binnen het door de gemeente (lokaal) of regionaal gecontracteerd aanbod van jeugdhulp. De gemeenten (regio) en de zorgaanbieders willen beide reële tarieven hanteren voor jeugdhulp.

Onderwerp	Vraag	Antwoord
Overig		
38.	De laatste tijd bestaat veel aandacht voor de lange wachtlijsten in de jeugdpsychiatrie en de schadelijke gevolgen voor de jeugdigen met psychische problemen en de gezinnen waar zij wonen. Recent onderzoek van de Inspectie voor de Gezondheidszorg en Jeugd laat zien dat hoe slecht het gesteld is met de beschikbaarheid van zorg en ondersteuning voor kinderen en jongeren met complexe problematiek. Het gaat met name om jeugdigen met eet-stoornissen, depressie, zelfbeschadiging en acute hulp bij suïcidaliteit. In de gemeente X bereiken ons signalen over lange wachttijden voor een eerste (intake) gesprek, wat ons grote zorgen baart. In deze Regiovisie wordt genoemd dat verwijzing pas plaats kan vinden nadat er een volledige verklarende analyse is gemaakt. X geeft het dringende advies om ook regionaal een zo kort mogelijke maximum wachttijd te bepalen voor hulpvragen om jeugdhulp. Met het oog op het belang en ter bescherming van de doelgroep. Dit alles uiteraard binnen de wettelijke kaders.	We delen uw grote zorgen over lange wachtlijsten alsook wachttijden. Dit zorgpunt is onderdeel van regionaal overleg, waar ook landelijk aandacht voor is.

Onderwerp	Vraag	Antwoord
Overig		
39.	A. X geeft ter overweging mee om de Regiovisie tussentijds te blijven evalueren. B. X adviseert om regelmatig te evalueren en de uitvoering aan te passen op het geleerde. Het in het document genoemde actieleren is een mooi voorbeeld hiervan. Formaliseer dit door vast te leggen wat werkt en wat niet, waar dat aan ligt, hoe het beter of anders kan en dus waar de belangrijkste investeringen moeten komen. Betrek ook de jeugdigen in de evaluatie. C. Hoe houden we grip op aanbieders en contracten? D. Is er met de zorgaanbieders gesproken over samenwerking en administratieve verwerking?	We nemen het advies over om de Regiovisie t.z.t. te evalueren. Inderdaad benadrukt de Regiovisie het actie leren en lerend systeem. Dat geldt ook voor de gemeenten als opdrachtgever. We proberen grip te houden door middel van kwartaalrapportages waarin ook inhoudelijke duiding is opgenomen wordt vinger aan de pols gehouden. In het partijenoverleg met partners wordt hetzelfde gesprek gevoerd. De regio stelt (afhankelijk van goedkeuring programmabegrotingen) structureel middelen beschikbaar voor ExpEx (ervaringsdeskundigen jeugdhulp). De ExpEx worden nu al bij bestuurlijke en ambtelijke overleggen betrokken, daar gaan we mee door. We nemen waar mogelijk tussentijds maatregelen om de administratieve verwerking te verminderen en de samenwerking te verbeteren. We merken dat waar wij de administratieve verwerking verlichten, we soms niet meer de informatie krijgen die we nodig hebben voor de sturing. We sturen op balans.
40.	Jeugdzorg en jeugdbescherming zijn twee op zichzelf staande entiteiten. We adviseren om deze goed te onderscheiden en op die manier te voorkomen dat er frictie tussen deze twee disciplines ontstaat.	In de Jeugdwet is het onderscheid tussen vrijwillig- en gedwongen hulpverlening helder omschreven. Dat is het uitgangspunt in deze Regiovisie.

Onderwerp	Vraag	Antwoord
Overig		
41.	X ziet graag dat het kind centraal staat. Kijk naar wat het gezin nodig heeft, bedenk hoe je dat gaat bieden en zorg voor 1 plan en 1 contactpersoon, zodat ook bij multi-probleemgezinnen duidelijk is wie het aanspreekpunt is voor zowel het gezin als de hulpverleners. Een contactpersoon is iemand die langer tijd beschikbaar is voor het kind /gezin, ook bij en na de afbouw van de hulp. Daarnaast benadrukken, zoals in de notitie aangegeven, dat het kind/ gezin de regie heeft. Dit alles zal waarschijnlijk op termijn leiden tot minder bedden en minder uithuisplaatsingen, maar dat staat dus niet meer voorop.	De regio onderstreept deze uitgangspunten. Door onder meer het toevoegen van een praktijkverhaal 'Mark' benadrukken we dat gezin centraal staat. Perspectiefregie en eenduidig aanspreekpunt is ook benadrukt in de visie. Tegelijk moeten we deze Regiovisie niet vermengen met lokale beleidsdocumenten. Het is lokaal en niet regionaal waar de toegang en regie op hulpverlening georganiseerd wordt.
42.	Daarnaast advies om te zorgen dat de aanbieders duidelijk hebben wat van ze verwacht wordt en dat er een effectmeting (evaluatie door de cliënt) komt in plaats van een financiële verantwoording. Ook advies om na te denken over bijvoorbeeld een standaard zorgplan.	Over deze suggestie is regionaal nog geen overeenstemming. We nemen uw advies mee in de voorbereiding op het inkoopplan. Gekozen is nu dit niet in de Regiovisie op te nemen omdat het tot veel vragen kan leiden waar we nu nog geen goed antwoord hebben. Ook is dit te detaillistisch om op te nemen in een visie.
43.	Alle gemeentes moeten zorgen voor een goede toegang, een goede analyse en een goed plan – eenduidigheid staat voorop, maar het hoeft niet overal op dezelfde manier. De lokale verschillen zijn groot en het lokale deel van de visie moet passen bij de gemeente. Advies om hierbij ook de beheersbaarheid mee te nemen: als je wilt weten wat een uitvoerder met het geld gedaan heeft, waar vraag je dan naar? Waar stuur je op? Dit moet je lokaal al regelen, omdat anders regionale afstemming niet haalbaar is.	In de Regiovisie wordt het belang van een verklarende analyse benadrukt. We willen dat jeugdhulp beschikbaar blijft, maar alleen op basis van een gedegen analyse kan worden ingezet. Door perspectiefregie in te zetten kan – met het gezin – naar gezamenlijk vastgestelde doelen worden toegewerkt en wordt de beheersbaarheid van jeugdhulptrajecten vergroot.

Onderwerp	Vraag	Antwoord
Overig		
44.	Daarna is het van belang om te kijken naar wat er regionaal moet worden geregeld en hoe de afzonderlijke gemeenten daar aansluiting bij vinden. Pas op voor het bestuurlijk gat dat kan vallen als er geen goede mandaatregeling is getroffen. X adviseert om te zorgen dat duidelijk is welke wethouder en/of raad verantwoordelijk is en welk mandaat hij/ zij heeft. Daarnaast adviseert X om ook vanuit de uitvoering iemand aan te wijzen met mandaat en doorzettingskracht, voor de hele regio. Er zijn veel partijen bij een Regiovisie betrokken en dan ligt het voor de hand om vooral veel met de vinger naar elkaar te wijzen.	In de Regiovisie is opgenomen dat de regionale samenwerking helder is en niet-vrijblijvend met één bestuurlijk aanspreekpunt voor de hele regio.
45.	A. Onze observatie is dat het zorgsysteem wankel is. Er zijn te weinig jeugdhulpverleners, en zelfs te weinig mensen en middelen om deze visie uit te voeren. De hoge werkdruk leidt ertoe dat aanbieders/ hulpverleners complexe probleemgezinnen 'doorschuiven' naar andere partijen en langer blijven hangen bij makkelijke of 'afgeronde' gezinnen, om weer even op adem te komen. Ook zijn er veel te veel aanbieders die allemaal de 'makkelijke' gevallen willen. Advies om het aantal aanbieders drastisch terug te brengen en te zorgen dat zij voldoende gekwalificeerd personeel hebben en elk een breed scala aan zorg kunnen bieden, zonder hierbij enkel onderaannemers in te zetten. Organiseer de zorg en de hulpverlening zo goed ,dat alleen in uiterste gevallen uithuisplaatsing nodig is. B. Kwaliteit van de zorg en professionaliteit van de zorgverlening komt nog niet echt in deze visie naar voren; zou nog meer kunnen. Dit zou expliciet genoemd kunnen worden.	We herkennen dit advies en nemen het mee in de ontwikkeling van het inkoopplan. Wij achten dit te gedetailleerd voor deze Regiovisie en vinden dat nadere analyse nodig is. Ook omdat de keuze voor het aantal aanbieders bijvoorbeeld kan verschillen per segment. Op die analyse willen we nu niet vooruitlopen.

Onderwerp	Vraag	Antwoord
Overig		
46.	Hoe zit het de verhouding in regio Flevoland; er zijn grote en kleine gemeenten. Heeft dat invloed op het zeggenschap? Of is juist alles gelijk?	In de regio werken de gemeenten samen vanuit het principe van gezamenlijke verantwoordelijkheid. De besluitvorming vindt plaats op basis van consensus
47.	In meerdere jeugdhulpregio's worden samenwerkingsverbanden onderwijs bij de voorkant van de jeugdhulp betrokken. Dit staat niet in de Regiovisie. Kan dat worden opgenomen?	Het onderwijs wordt als belangrijke partner beschouwd, dat is de reden dat werkende verbindingen met passend onderwijs worden benoemd in de Regiovisie. Afstemming gebeurt op lokaal niveau.
48.	Bent u bekend met wachtverzachters voor jeugdigen en worden deze in Flevoland ingezet?	De wachtverzachter is een initiatief om tijdens de wachttijd in de GGZ voor volwassenen een vrijwilligersaanbod in te zetten om de wachttijd te overbruggen en ervoor te zorgen dat de mensen niet in een isolement raken. In Flevoland is de afspraak dat voor jeugd GGZ de aanbieders verantwoordelijk zijn voor een overbruggingsaanbod waar dat nodig is. Dit neemt niet weg dat het voor jeugdigen heel belangrijk kan zijn tijdens de wachttijd een maatje te hebben. De ExpEx kunnen hier een rol in vervullen.